

Om gloserne og noterne

Gloserne og noterne følger den græske tekst i *Platonis Opera*, Recognovit ... Ioannes Burnet, Tomus IV, Oxonii 1902, Reprinted 1972.

Ved udarbejdelsen af gloserne og noterne er desuden anvendt *The Republic of Plato*, Edited with critical notes, commentary and appendices by James Adam, Second Edition by D.A.Rees, Cambridge at The University Press 1963, Reprinted 1965, samt den franske udgave *Platon, Oeuvres Complètes*, Tome VI-VII, Texte établi et traduit par Emile Chambry avec introduction d'Auguste Diès, Cinquième tirage, Paris 1965 (1re Edition 1932).

Henvisningerne med et G er til H.C.Hynding, *Græsk formlære*, 2. reviderede udgave, Gyldendal 1968 (genoptrykt på Klassikerforeningens Kildehæfter 1993); henvisninger med et S er til H.C.Hynding, *Elementær græsk syntax*, Høst og Søn's Forlag (udateret).

Ved geografiske lokaliteter henvises til F.W.Putzger, *Historischer Weltatlas*, 87. Auflage, Velhagen & Klasing 1965.

Gloserne anføres sædvanligvis i den form, der anvendes som opslagsform i C.Berg, *Græsk-dansk Ordbog til Skolebrug*, Anden forkortede Udgave, Andet optryk, Gyldendalske Boghandel - Nordisk Forlag 1950. Verber, der på attisk har -ττ-, anføres dog i denne form, f.eks. πᾶττω i stedet for ordbogens opslagsform πᾶσσω. I de tilfælde, hvor Græsk formlære af Hynding har en anden opslagsform af et uregelmæssigt verbum end ordbogen, anføres sædvanligvis den opslagsform, som Hynding anvender.

Om dialogen

Dialogens titel er på græsk Πολιτεία, på dansk *Staten*. Dialogen har imidlertid også en undertitel, Περὶ τοῦ δικαίου, der nok så klart angiver værkets tema: Retfærdigheden.

Dialogen Πολιτεία, der betragtes som et værk af den modne Platon, formodes at være skrevet omkring 360 f.Kr. I dialogen angives følgende rammer for Sokrates' samtale med vennerne om Retfærdigheden:

Dialogen begynder en eftermiddag i året enten 410 eller 409 f.Kr., for netop i et af de to år fejredes for første gang Bendis' fest i Piræus. Samtalen finder sted hos den rige metoik Kefalos, der er fader til den kendte logograf Lysias.

I dialogen optræder foruden Sokrates således Kefalos, hans sønner Polemarkos, Euthydemos og Lysias, Platons to brødre Glaukon og Adeimantos samt sofisten Thrasymakos. Hertil kommer et par andre personer, der blot nævnes som tilstedeværende i Kefalos's hus.

Den egentlige dialog føres dog af Sokrates og Platons to brødre, medens de øvrige personer i løbet af 1. bog reduceres til tavse tilhørere.

BIBΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

327 A **κατα-βαίνω**, går ned

χθές, adv., igår

Πειραιεύς -έως, ó, Piræus, navnet på Athens havnebyen, der var forbundet med Athen ved hjælp af en dobbeltmur; Πειραιῖα står i akk.sg. **Γλαύκων**, ó, navnet på en af Platons to brødre **Ἀρίστων**, ó, navnet på den anden af Platons storebrødre

προσ-εύχομαι, beder, beder til nogen, τιví

τῇ θεῷ, gudinden, d.v.s. den thrakiske gudinde Bendis, der er en parallel til athenæernes Arte-

mis

ἄμα, adv., samtidig

ἑορτή, ἡ, fest; gudinden Bendis's fest fejredes i begyndelsen af juni

θεάομαι, ser på

τρόπος, ó, vending, måde

ἄτε, konj, ligesom, fordi

ἐπι-χώριος -ον, indenlandsk, lokal

πομπή, ἡ, senden, sendelse, optog, procession

,5 **ἥττων**, komparativ til κακός, ringere, mindre; se G §§ 59 og 65

φαίνω, viser; med., viser mig, synes
 πρέπω, lyser, er prægtig
 Θράκες, oi, thrakerne, et folk i det allernord-
 ligste Grækenland
 πέμπω, sender, holder (en procession)

- 327 B θεωρέω, er tilskuer ved en fest, ser på
 ἄπ-εἰμι, går bort
 ἄστν, τό, by, stad; ordet ἄστν betegner den
 fysiske by med bymur, huse, torv o.s.v., me-
 dens ordet πόλις betegner den selvstændige
 bystat med såvel by som omkringliggende lan-
 dområder.
 καθ-οράω, ser ned, får øje på
 πόρρωθεν, adv., på lang afstand
 οἴκαδε, adv., hjemad
 ὀρμάω, sætter i bevægelse; med., sætter mig i
 bevægelse, er på vej
 τρέχω, løber
 περι-μένω, venter
 ἐ, reflektivt pronomener i akk., sig, ham; se G §
 83
 ὀπισθεν, adv., bagfra
 ἱμάτιον, τό, kappe

- ,5 μετα-στρέφω, vender omkring
 ἐρέω, spørger; se G side 174
 ὅπου, interr.adv., hvor
 ἡμί, siger; se G § 144

- 327 C ὀλίγος, 3, ringe, lille, liden
 ὕστερος, 3, senere
 ἦκω, kommer

- ,5 δοξάζω, antager, formoder, gætter
 ὅσος, 3, rel. og indirr. interr. pron., så megen
 som, hvor megen
 πῶς, interr. adv., hvorledes; πῶς γὰρ οὐ, for
 hvorledes ikke? = ja, naturligvis
 κρείττων -ov, stærkere; se ἀγαθός i G § 59
 μένω, bliver, forbliver
 αὐτοῦ, adv., hér

- ,10 οὐκ-οὖν, adv., følgelig, altså
 ἔτι, adv., endnu
 εἷς μία ἔν, talord, 1; ἔν, ét, en mulighed
 λείπω, efterlader; med., er tilbage
 ἦν = εἰ ἄν, hvis, om måske

πειθῶ, overtaler
 ἀφ-ίημι, sender bort, lader gå
 ἦ, adv., mon
 δύναμαι, kan
 οὐδαμῶς, adv., på ingen måde
 ἀκούω, hører; ἀκουσομένων (ἡμῶν), abs.gen.,
 da vi ikke vil høre efter
 δια-νοέομαι, har i sinde, tænker, har den opfat-
 telse

- 328 A ἄρα, interr. adv., mon
 λαμπάς, ἡ, fakkelløb
 καινός, 3, ny
 λαμπάδιον, τό, lille fakkelløb
 δια-δίδωμι, overgiver, giver videre
 ἀλλήλους -ας -α, akk. pl., hinanden
 ἀμιλλάομαι, kappes

- ,5 πρὸς, adv. (her), hertil
 παν-νυχίς -ίδος, ἡ, natlig fest
 ἄξιος, 3, værd
 ἐξ-αν-ίστημι, rejser op; med. og intr. former i
 aktiv, står op, rejser mig
 δείπνον, τό, måltid
 σύν-εἰμι, er sammen med nogen, τινί
 αὐτόθι, adv., dér
 δια-λέγομαι, fører samtale

- 328 B ἔοικα, ligner, ser ud til
 μενετέον, gerundiv af μένω, forbliver, se G §
 173; græsk gerundiv anvendes som gerundiv på
 latin, dog er brugen af gerundiv i neutrum hyp-
 pigere på græsk end på latin

τοῦ Πολεμάρχου (οἰκίαν)

- ,5 κατα-λαμβάνω, griber, træffer
 Θρασύμαχος, ὁ, navn på en kendt sofist. Tra-
 symakhos, der stammede fra byen Kalkhedon i
 Bithynien, kom til Athen omkring 430 f.Kr.
 Καληγδόνιος, 3, stammende fra Kalkhedon, se
 Putzger kort 12 F a eller 13 I a
 Χαρμαντίδης, ὁ, navn på en ukendt person
 Παιανεύς, ὁ, tilhørende demen Paiania
 Κλειτοφών, ὁ, navn på en anden person, vi
 heller ikke kender
 ἔνδον, adv., derinde, inde i huset
 πρεσβύτες, ὁ, gammel mand

- 328 C** ὀράω, ser
 κάθ-ημαι, sidder; se G § 145
 στεφανόω, bekranser
 προσ-κεφάλαιον, τό, pude til hovedet, pude i almindelighed
 δίφρος, ὁ, stol
 θύω, ofrer
 τυγχάνω, træffer; τυγχάνω kan efterfølges af et participium til subjektet for at udtrykke, at participiets handling ikke er resultat af et bevidst ønske; i sådanne tilfælde oversættes participiet som hovedverbum, medens τυγχάνω kan gengives med et adverbium, f.eks. *tilfældigt* og *netop*
 αὐλή, ἡ, gårdsplads
 καθ-έζομαι, sætter mig
 κεῖμαι, ligger, står
 κύκλος, ὁ, kreds
- ,5 εὐθύς, adv., straks
 ἀσπάζομαι, hilser
 θαμίζω, kommer hyppigt
 δύναμις, ἡ, kraft
 ῥάδιος, 3, let
 πορεύομαι, drager
 δεῦρο, adv., herhen, herved
- 328 D** πυκνός, 3, tæt, ofte
 οἶδα, ved; se G § 159
 ὅσος, 3, rel. pron., så lang som, så stor som, så meget som
 τοσ-οὔτος, dem. pron., så lang, så stor, så meget
 σῶμα, τό, krop
 ἡδονή, ἡ, lyst
- 328 E** ἀπο-μαραίνω, med., svinder hen, forsvinder
 αὐξω = αὐξάνω, lader vokse; med. og pass., vokser
 ἐπι-θυμία, ἡ, lyst
- ,5 νεανίσκος, ὁ, ung mand
 φοιτάω, kommer
 οἰκείος, 3, hørende til huset, slægtning
- 328 E** σφόδρα, adv., i høj grad, virkelig
 χρῆναι = χρῆ εἶναι
 πυνθάνομαι, erfarer
 ὁδός, ἡ, vej
 προ-έρχομαι, går i forvejen
 ἴσος, 3, lige, ens; ἴσως, adv., ligeledes
 ποῖος, interr. pron., hvordan; se G § 112
 τραχύς -εῖα -ύ, 3, ujævn, stenet
 χαλεπός, 3, besværlig, vanskelig
 εὖ-πορος -ov, let at gå, nem
 ἡδύς -εῖα -ύ, sød; ἡδέως, adv., gerne
 ὅσ-τις, rel. pron., der, som; se G § 109
 ὅτι, indirr. interr. adv. (her), hvorledes
 ἐν-ταῦθα, adv., her
 ἤδη, adv., nu, allerede
 ἡλικία, ἡ, alder
 γῆρας, τό, alderdom
 οὐδός, ὁ, tærskel, afslutning; vendingen ἐπὶ γῆραος οὐδῶ anvendes allerede hos Homer, f.eks. Iliaden XXII,60 og markerer tærsklen mellem liv og død
 πότερον ... ἢ, konj., om ... eller
 ἐξ-αγγέλλω, forkynnder, forklarer

I det følgende svarer Kefalos, at mange af hans jævnaldrende klager over svigtende lyst og evne til kvinder, mad og vin, som var det livets eneste værdier, men selv synes han, at tragediedigteren Sofokles var ganske vis, da han svarede en ven, der spurgte ham i hans høje alderdom om, hvordan han havde det med kvinder, at han heldigvis var sluppet af med det problem. For det gælder om at kunne nyde enhver ting til sin tid både som ung og som gammel.

Sokrates indvender nu drillende, at Kefalos sagtens kan være tilfreds i sin alderdom, fordi han jo har sine store rigdomme. Kefalos svarer, at rigdomme dog ikke i sig selv er et gode, men først bliver det, når man forstår at benytte dem på en rigtig og retfærdig måde.

Dette fører samtalen over på en diskussion af, hvad begrebet *retfærdighed* dækker. Kefalos overlader nu ordet til sin ældste søn, medens han selv går udenfor for at ofre til guderne. I resten af 1. bog diskuterer man nogle populære, men overfladiske opfattelser af begrebet retfærdighed.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

I begyndelsen af 2. bog siger Glaukon, at han ikke er tilfreds med resultatet af drøftelserne i 1. bog. Han ønsker bevis for, at *retfærdigheden* er et absolut gode og ikke blot en praktisk opfindelse, der er bestemt af mennesker. Han ønsker således en definition af retfærdigheden som et begreb, der tilhører φύσις (det evigt givne) og ikke νόμος (det vedtagne).

Men da Glaukon ikke selv er i stand til at levere beviset, forsøger han i det følgende at provokere Sokrates ved at hævde det modsatte af det, han helst ser bevist. Han optræder således som en *advocatus diaboli*, en djævlens advokat. *Advocatus diaboli* er en betegnelse, der stammer fra middelalderens universiteter, hvor en studerende fik til opgave at hævde det forkerte synspunkt, så andre kunne lære at argumentere for det rigtige.

- 358 E φύω, tr., lader vokse; intr., vokser; πέφυκα, perf., er vokset, er skabt, er af naturen
 ἀ-δικέω, begår uret, skader
 κακός, 3, ond; τὸ κακόν, det onde, et onde
 πολὺς πολλή πολύ, megen, meget; komp., πλέων πλέον, se G § 59
 ὑπερ-βάλλω, kaster over, overgår, er forbundet med
- ,5 ἐπειδή, konj., når; ἐπειδάν = ἐπειδὴ ἄν
 ἀμφοτέρως, 3, begge
 γεύω, lader smage; med., smager på noget, prøver noget, τινός
 τὸ μὲν ... τὸ δὲ, det ene ... det andet
- 359 A ἐκ-φεύγω, flygter for, undgår
 αἰρέω, vælger
 λυσι-τελέω, nytter, gavner
 συν-τίθημι, sætter sammen, træffer aftale
 ἐντεῦθεν, adv., derpå
 ἄρχω, er først; med., begynder på
 συν-θήκη, ἡ, overenskomst, aftale
 ὀνομάζω, kalder
 ἐπί-ταγμα, τό, befaling, det der befales
 νόμιμος -ov, lovlig
- ,5 γένεσις, ἡ, oprindelse
 οὐσία, ἡ, det værende, væsen
 δικαιοσύνη, ἡ, retfærdighed
 μεταξύ, præp.m.gen., midt imellem
 ἀγαθός, se G § 59
 δίκη, ἡ, ret, retfærdighed, retskendelse, dom, straf; δίκην δίδωμι, giver straf, straffes
 κακός, se G § 59
 τιμωρέω, hævner; med., hævner mig
 ἀ-δύνατος -ov, svag, ikke i stand til
- μέσος, 3, midt
 ἀγαπάω, elsker, respekterer
- 359 B ἀρ-ρωστία, ἡ, svaghed, manglende evne
 τιμάω, ærer
 ἐπεί, konj., da, thi
 ἀληθής -ές, sand, virkelig; ὡς ἀληθῶς, så sandelig, virkelig
 μαίνομαι, raser, er gal
- ,5 τοι-οὔτος τοι-αὔτη τοι-οὔτο, dem.pron., en sådan, en tilsvarende
 λόγος, ὁ, ord, tale; ὡς ὁ λόγος, sådan er deres (= vore modstanderes, d.v.s. sofisternes) tale
- ἐπι-τηδεύω, udøver, praktiserer, gør
 ἀ-δυναμία, ἡ, afmagt, mangel på magt
 ἄκων ἄκουσα ἄκων, ufrivillig, uvillig
 μάλιστα, adv., mest, især
 αἰσθάνομαι, fornemmer, begriber
- 359 C δια-voία, ἡ, tanke
 ἐξ-ουσία, ἡ, frihed, magt, ret til
 ἐκάτερος, enhver (af to)
 εἶτα, adv., derpå
 ἐπ-ακολουθέω, følger efter
 θέασμαι, ser, betragter
 ποῖ, adv., hvorhen
 ἐπι-θυμία, ἡ, begær, lyst
 αὐτο-φώρος -ov, grebet i tyveri; ἐπ' αὐτοφώρῳ, på forsk gerning
 τὸ αὐτόν, det samme; ταυτόν = τὸ αὐτόν
 πλεον-εξία, ἡ, havesyge, grådighed
- ,5 διώκω, jager efter, stræber efter, lader mig lede af

βία, ἡ, magt
 παρ-άγω, fører forbi, fører til
 ἴσος, 3, det lige, ens; τὸ ἴσον, ligheden, loven
 τιμή, ἡ, ære, respekt
 τοῖος-δε, dem.pron., en sådan
 οἷος, rel.pron., en sådan som

359 D Γύγης, ὁ, navn på en lyder. I første bog af sin Historie beretter Herodot (ca. 485-425 f.Kr.) om en lyder ved navn Gyges, der var livvagt hos Lydiens konge Kandaules. Mod sin vilje blev Gyges tvunget til at se dronningen nøgen. Vred over at være udstillet tvang dronningen derpå Gyges til at dræbe Kandaules, og således skulle Gyges have opnået både dronningen og kongemagten over Lydien.

Nu fortæller Platon en tilsvarende historie om Gyges' forfader, der også fik dronningen og kongemagten i Lydien på ejendommelig vis. Det er imidlertid et spørgsmål, om der har været to af Gygeslægten, der opnåede det samme, omend på forskellig vis. Det er meget muligt, at Gyges er en sagnagtig figur, der generelt forbindes med drab på en konge og overtagelse af såvel kongerige som dronningen.

Λυδός, 3, lydisk, lyder
 πρό-γονος, ὁ, født tidligere, forfader
 ποιμήν, ὁ, hyrde
 θητεύω, arbejder (hos), er i tjeneste (hos)
 Λυδία, ἡ, Lydien, landskab i det vestlige Lilleasien, se Putzger 12 EFb
 ἄρχων, ὁ, leder, hersker
 ὄμβρος, ὁ, styrtregn
 σεισμός, ὁ, jordskælv
 ῥήγνυμι, bryder; pass., brydes, revner
 χάσμα, τό, spalte, kløft
 ἤ, rel.adv., der, hvor
 νέμω, fordeles, driver på græs, vogter kvæg

,5 θαυμάζω, undrer mig
 μυθο-λογέω, fortæller (som et sagn)
 θαυμαστός, 3, forunderlig
 χάλκεος, 3, af kobber, af bronze, bronze-
 κοῖλος, 3, hul
 θυρίς, ἡ, lille døråbning, vindue
 ἐγ-κύπτω, kigger ind, dukker ind gennem

νεκρός, ὁ, lig
 μέγας, μείζων, μέγιστος, se G § 59
 κατά, præp.m.akk., hen ad, i overensstem-
 melse med

359 E χεῖρ, ἡ, hånd
 χρύσεος, 3, gylden
 δακτύλιος, ὁ, fingerring, ring
 περι-αιρέω, tager af
 ἐκ-βαίνω, går ud
 σύλ-λογος, ὁ, møde
 ἔθω, plejer; εἶωθα, perf., er vant til; εἰωθώς, perf.partc., vant
 ἐξ-αγγέλλω, sender bud ud, aflægger regn-
 skab
 μῆν, ὁ, måned; κατὰ μῆνα, efter en måned, "månedlig"
 ποῖμνιον, τό, fåreflok
 ἀφ-ίκνεομαι, ankommer, kommer
 κάθ-ημαι, sidder

,5 τυγχάνω, træffer; τυγχάνω kan efterfølges af et participium til subjektet for at udtrykke, at participiets handling ikke er resultat af et bevidst ønske; i sådanne tilfælde oversættes participiet som hovedverbum, medens τυγχάνω kan gengives med et adverbium, f.eks. *tilfældigt* og *netop*
 σφενδόνη, ἡ, fordybning i en fingerring, hvor stenen sidder, en ringplade
 περι-άγω, fører omkring, drejer
 ἑαυτόν, akk.sg., sig selv; se G § 81
 εἶσω, adv., indad, inde; τὸ εἶσω, det indre

360 A ἀ-φανής -ές, usynlig
 παρα-κάθ-ημαι, sidder ved siden af
 οἴχομαι, går bort, er borte, er fraværende
 πάλιν, adv., igen
 ἐπι-ψηλαφάω, griber fat i
 στρέφω, drejer
 ἔξω, adv., udad
 φανερός, 3, synlig
 ἐν-νοέω, bemærker, tænker over
 ἀπο-πειράομαι, prøver, afprøver noget, tivός
 ,5 συμ-βαίνω, kommer sammen, sker
 ἄ-δηλος -ov, usynlig

δήλος, 3, synlig
 αἰσθάνομαι, fornemmer, er klar over
 δια-πράττω, gennemfører, sørger for
 ἄγγελος, ó, sendebud

360 B μοιχεύω, forfører
 ἐπι-τίθημι, stiller på; med., overfalder nogen, τινί
 ἀπο-κτείνω, dræber
 κατ-έχω, fastholder, får i min magt
 δακτυλίω, dualis, se G § 33
 περι-τίθημι, sætter omkring, tager på

,5 ἄ-δαμάντινος -ον, ubetvingelig, stålhård
 τολμάω, holder ud
 ἀπ-έχω, holder borte; med., afholder mig fra noget, τινός
 ἀλλότριος, 3, tilhørende andre, fremmed
 ἄπτω, tilknytter; med., griber fat i, tager noget i besiddelse, τινός
 ἔξεστι (af ἐξ + εἰμί), upers., det er tilladt, det er muligt; ἐξόν, absolut akkusativ, se S § 24
 ἀ-δεής -ές, uden frygt

360 C συγ-γίγνομαι, er sammen med nogen, τινί
 ἀπο-κτείνωμι = ἀπο-κτείνω, dræber, myrder
 δεσμός, ó, rem, lænke, fængsel

ἰσό-θεος -ον, gudlignende, ligesom en gud
 δράω, handler
 διά-φορος -ον, forskellig
 ἕτερος, dem.pron., en af to, den ene, den anden
 ταῦτ' = τὰ αὐτά, de samme (ting), det samme

,5 τεκμήριον, τό, tegn, bevis
 ἐκόν ἐκούσα ἐκόν, frivillig
 ἀναγκάζω, tvinger
 ὅπου, rel.adv., hvor, der hvor
 ἕκαστος, dem.pron, enhver
 οἴός τε εἰμί, er i stand til

360 D ἀ-δικία, ἡ, uretfærdighed
 ἐπι-λαμβάνω, tager; med., griber fat i, opnår noget, τινός
 ἐθέλω, vil
 ἄθλιος, 3, ulykkelig, stakkel

,5 ἀ-νόητος -ον, uforstandig, dum
 ἐπ-αινέω, lovpriser, roser
 ἐν-αντίος, 3, modstående, imod; ἐν-αντίον, som præp.m.gen., overfor
 ἐξ-απατάω, bedrager
 φόβος, ó, frygt

Glaukon går et skridt videre i sit forsøg på at provokere Sokrates til at gribe ind i samtalen og føre et forsvar for retfærdigheden som et gode i sig selv. Glaukon foretager en sammenligning mellem det liv, som leves af en person, som er retfærdig i et og alt, og det liv, der leves af en, der er gennemført uretfærdig.

Og hvad ser man så? Den, der er urokelig i sin retfærdighed, han udsættes for tortur og henrettes (læseren af dette afsnit kan ikke undgå at tænke på dommen over Sokrates), medens den gennemført uretfærdige lever i luksus uden problemer. Til indvendingen, at den uretfærdige i det mindste må frygte guderne, svarer Glaukon, at selv guderne foretrækker stenrige og magtfulde forbrydere, for netop sådanne har råd til at give guderne store ofre.

Det står altså ilde til med begrebet retfærdighed. Historien om Gyges' fingerring har vist, at mennesket af naturen (φύσις) er uretfærdigt, men at manglende evne til at være dette 100% har medført en række aftaler, så menneskene kan holde hinanden i skak.

Da man næppe kan komme videre af det spor, som Glaukon har lagt for samtalen om retfærdigheden, foreslår Sokrates, at man i stedet vender blikket mod en statsdannelse for bedre at kunne indkredse begrebet retfærdighed. Lykkes det at indkredse og definere begrebet retfærdighed i en statssammenhæng, vil det måske være muligt at vende tilbage til en definition af retfærdigheden i den enkelte person, der ligesom er et mikrokosmos mod statens makrokosmos.

Sokrates drejer derfor i det følgende samtalen hen på de faktorer, der er afgørende for en statsdannelse.

369 B
 ,5 ἐγώμαι = ἐγὼ οἶμαι

αὐτ-άρκης -ές, selvtilstrækkelig, sig selv nok
 ἐν-δεής -ές, manglende noget, τινός

- ἀρχή, ἡ, begyndelse
οἰκίζω, bygger, grunlægger
- 369 C παρα-λαμβάνω, tager med, tager til hjælp
χρεία, ἡ, brug, udførelse, behov
δέω, mangler; δέομαι, har brug for nogen
(eller noget), τινός
οἴκησις, ἡ, beboen, bosættelse
ἀγείρω, samler
κοινωνός, ὁ, deltager
βοηθός -όν, hjælpende, en hjælper
συν-οικία, ἡ, samboen, samfund
ὄνομα, τό, navn
- ,5 μετα-δίδωμι, giver del i
μετα-λαμβάνω, får del i
ἴθι, imperativ af εἶμι (går), kom, velan
- ,10 ἔοικα, ligner, ser ud til
- 369 D τροφή, ἡ, føde, mad
παρα-σκευή, ἡ, tilvejebringelse
ζήω, lever
ἐνεκα, præp.m.gen., på grund af, men henblik
på
δεύτερος, ordinaltal, den anden
τρίτος, ordinaltal, den tredje
ἐσθής -ῆτος, ἡ, klædning, tøj
- ,5 φέρω, bærer; φέρε, imperativ, godt
πῶς, interr.adv., hvorledes
ἀρκέω, er tilstrækkelig
ἄλλο τι, noget andet; i spørgsmål, mon ikke
γε-ωργός, ὁ, jordbruger, landmand
οἰκο-δόμος, ὁ, bygmester
ὑφάντης, ὁ, væver
σκυτο-τόμος, ὁ, skomager
αὐτόσε, adv., dertil
θεραπευτής, ὁ, tjener, hjælper
- ,10 ἀναγκαῖος, 3, nødvendig
- 369 E τέτταρες, kardinaltal, 4; se G § 66
ἅπασα ἅπαν, forstærket form af πᾶς,
sg., enhver, pl., alle
κοινός, 3, fælles
- κατα-τίθημι, henstiller, stiller til rådighed
οἶος, rel.pron., en sådan som; οἶον, rel.adv.,
ligesom, "sådan at"
παρα-σκευάζω, skaffer
σιτίον, τό, brød, føde
τετρα-πλάσιος -ον, firedobbelt
- ,5 πόνος, ὁ, anstrengelse, møje
ἀνα-λίσκω, forbruger, anvender
σίτος, ὁ, hvede, korn
κοινωνέω, har noget fælles, deler med nogen,
τινί
ἀ-μελέω, er ubekymret
τέταρτος, ordinaltal, den fjerde
μέρος, τό, del
- 370 A τρές, kardinaltal, 3; se G § 66
δια-τρίβω, tilbringer, anvender (om tid)
ἱμάτιον, τό, klædning
ὑπό-δημα, τό, sandal, fodtøj
πρᾶγμα, τό, gerning, besvær
- ,5 ῥάδιος, 3, let; angående gradbøjning se G §
59
ἐκεῖνος -η -ο, dem.pron., hin, denne, den før-
ste; 'κείνως = ἐκείνως, adv., på den måde
- μά, forsikrende ord, der fungerer som en
præp.m.akk. foran gudenavne; μὰ Δία, ved
Zeus; om bøjningen af Ζεύς, se G § 39 b
ἄ-τοπος -ον, uden sted, underlig
ἐν-νοέω, tænker
φύω, lader fremspire; med. og pass., opstår,
er af naturen
- 370 B ὅμοιος, 3, tilsvarende, ens, lig med nogen,
τινί
δια-φέρω, bringer igennem; intr., er forskel-
lig
φύσις, ἡ, natur
πρᾶξις, ἡ, handlen, udførelse
- πότερον ... ἢ, konj., mon ... eller
καλός, 3, smuk; om gradbøjningen se G § 59
- ,5 τέχνη, ἡ, håndværk
ἐργάζομαι, udfører

- παρ-ίημι, sender bort, forsømmer
 καιρός, ó, det rette tidspunkt
 δι-όλλυμι, ødelægger; med., går tabt
- ,10 πράττω, udfører
 σχολή, ή, fritid
 περι-μένω, venter på
 ανάγκη, ή, nødvendighed; ανάγκη (έστί) det er nødvendigt
- 370 C έπ-ακουλουθέω, følger efter, er optaget af noget, τινί
 πάρ-εργον, τό, biting; έν παρέργου μέρει, i en bitings del, som en biting
 πολύς πολλή πολλύ, megen; se G §§ 46 og 55
- ,5 παντά-πασι, adv., helt og aldeles
- ἄροτρον, τό, plov
 μέλλω, vil, skal
- 370 D σμινύη, ή, hakke
 ὄργανον, τό, redskab
 ὄσος, 3, rel.pron., så megen som, så mange som, alle
 γε-ωργία, ή, landbrug
 ὡσ-αύτως, adv., på selv samme måde
- ,5 τέκτων, ό, tømrer
 χαλκεύς, ό, smed
 δημι-ουργός, ό, en som arbejder blandt folket, en håndværker
 πολίχνιον, τό, lille bystat
 συχνός, 3, talrig, befolket
- βουκόλος, ό, kvæghyrde
 ,10 ποιμήν, ό, hyrde (ofte en fårehyrde)
 νομεύς, ό, hyrde (ofte gedehyrde)
- 370 E άρώω, pløjer
 βούς, ό, ή, tyr, ko, okse; se G § 39 b
 άγωγή, ή, transport
 χράομαι, bruger, anvender noget, τινί
 ύπο-ζύγιον, τό, lastdyr, trækdyr
 δέρμα, τό, hud, skind
 έριον, τό, uld
- σμηκρός, 3, ældre form af μικρός, 3, lille
- ,6 ού, rel.adv., hvor
 έπ-εισ-αγωγήμος -ον, indført, indført vare, import
 σχεδόν, adv., næved, næsten
- προσ-δει, upers., der er dertil brug for noget, τινός
- ,10 κομίζω, sørger for, henter, bringer
- κενός, 3, tom, tomhændet
 διάκονος, ό, tjener, bud
- 371 A οίκοι, adv., hjemme, derhjemme
 ικανός, 3, tilstrækkelig
- ,5 οίος, rel.pron., en sådan som, af en sådan kvalitet
 ὄσος, rel.pron., så stor som, i en sådan mængde; αλλά και οία ... ὡν άν δέωνται, en en sådan kvalitet og i et sådant omfang til dem, som de har brug for (selv at hente noget hos)
- ,10 είσ-άγω, fører ind, importerer
 έξ-άγω, fører ud, eksporterer
 έμ-πορος, ό, handelsmand
- ,16 θάλαττα, ή, hav
 έμ-πορία, ή, handel
- 371 B έπι-στήμων -ον, forstandig, kyndig i noget, τινός
 έργασία, ή, virksomhed
- ,7 πωλέω, sælger
 ώνόομαι, køber
- νόμισμα, τό, skik og brug, mønt
 σύμ-βολον, τό, kendetegn, tegn
 άλλαγή, ή, ombytning, handel
- 371 C άν = έάν, konj., hvis
 ήκω, kommer, er kommet
 αλλάττω, bytter; med., bytter i egen interesse, køber, sælger
 άργέω, er uvirksom, forsømmer noget, τινός
 δημι-ουργία, ή, arbejde i folket, virksomhed, arbejde

- κάθ-ημαι, sidder
- ,6 διακονία, ή, tjeneste, opgave
 τάττω, opstiller, tilbyder
 όρθός, 3, rigtig, ret
 οϊκέω, bebor, styrer
 ά-σθενής -ές, kraftløs, svag
 ά-χρείος -ον, ubrugelig, uegnet
 αύτοϋ, adv., dér
- 371 D άντί, præp.m.gen., imod, for
 άργύριον, τό, sølvmønt, penge
 άπο-δίδωμι, giver bort, sælger
 δι-αλλάττω, ombytter, sælger
 ώνόομαι, aor, έπριάμην, køber
- κάπηλος, ό, købmand
 γένεσις, ή, skabelse, fremkomst
- ,5 έμ-ποιέω, anbringer i, udvirker
 ώνή, ή, køb
 πράσις, ή, salg
 διακονέω, gør tjeneste
 ίδρώω, sætter; ίδρυμαι, perf.med., er sat, sid-
 der
 πλανήτης, ό, omflakkende, rejsende
 έμ-πορος, ό, handelsmand
- 371 E διάνοια, ή, tanke, forstand
 άξιο-κοινωνήτος -ον, værdig til fællesskabet
 ισχύς, ή, kraft, styrke
 ικανός, 3, tilstrækkelig
 πόνος, ό, arbejde, hårdt arbejde
 τιμή, ή, værdi
 μισθός, ό, løn
- ,5 μισθωτός, ό, lønarbejder
- πλήρωμα, τό, fylde, mængde
- αύξάνω, øger, gør stor
- ,10 τέλειος, 3, attisk τέλειος, fuldkommen
- άμα, præp. m. dat., sammen med
 έγ-γίγνομαι, opstår
 σκέπτομαι, skuer, iagttager
- 372 A έν-νοέω, overvejer, forstår, ved
 σκεπτέον, gerundiv af σκέπτομαι, se G § 173
- b
- άπ-οκνέω, nøler, tøver
- ,5 τρόπος, ό, vending, måde
 δι-αιτάω, foreskriver en levevis; med., har en
 levevis, lever
 παρα-σκευάζω, tilbereder; med., indretter
 mig
 σίτος, ό, hvede, korn (i almindelighed)
 οϊνος, ό, vin
 οϊκο-δομέω, bygger
 θέρος, τό, sommer; om anvendelse af geniti-
 ven se S § 26 c
 γυμνός, 3, nøgen
 άν-υπό-δητος -ον, uden fodtøj
 έργάζομαι, arbejder
- 372 B χειμών, ό, kulde, vinter
 άμφι-έννυμι, ifører; med., ifører mig tøj
 ύπο-δέω, binder under; med., tager fodtøj på
 τρέφω, nærer; med., ernærer mig
 κριθή, ή, byg; byg blev anset for at være en
 mere jævn kornart en hvede
 άλφιτον, τό, bygmel (også om brød af byg-
 mel)
 σκευάζω, tilbereder, fremstiller
 πυρός, ό, hvede
 άλευρον, τό, hvedemel
 πέσσω, ælter, bager
 μάσσω, ælter
 μάζα, ή, dej, bygbrød
 γενναίος, 3, medfødt, ædel
 άρτος, ό, brød, hvedebrød
 κάλαμος, ό, rør, strå
 παρα-βάλλω, kaster hen, lægger ved siden af
- ,5 φύλλον, τό, blad
 καθάρός, 3, ren
 κατα-κλίνω, lægger ned; med. og pass., læg-
 ger mig til bords; om ordets bøjning se κλίνω
 på side 182 i G
 στιβάς, ή, strå, leje af strå
 στρώννυμι, udbreder, dækker
 σμίλαξ, ή, konval, velduftende blomst;
 σμίλαξ = μίλαξ
 μυρρίνη, ή, myrte
 εύ-ωχέω, beværter godt; med., nyder tilværel-
 sen

ἐπι-πίνω, drikker dertil
 στεφανόω, bekranser
 ὑμνέω, lovsynger
 ἡδύς -εῖα -ύ, sød; ἡδέως, adv., gerne
 σύν-εἰμι, er sammen, er sammen med nogen, τινί
 ὑπέρ, præp.m.akk., ud over
 οὐσία, ἡ, formue
 εὐ-λαβέομαι, tager mig i agt for noget, τι
 372 C πενία, ἡ, fattigdom

ὑπο-λαμβάνω, tager op, afbryder
 ἄνευ, præp.m.gen., uden
 ὄψον, τό, flæsk, kød, lækkeri (ordet ὄψον anvendes om anden form for mad end det brød, som udgjorde den væsentligste del af føden for den antikke græker)
 ἐστιάω, beværter, trakterer

ἐπι-λανθάνω, med., glemmer
 ,5 ἄλας, τό, salt
 ἐλάα, ἡ, oliven
 τυρός, ὁ, ost
 βολβός, ὁ, løg
 λάχανον, τό, grøntsag
 ἔψημα, τό, varm mad
 ἔψω, koger
 τράγημα, τό, dessert
 σῦκον, τό, figen
 ἐρέβινθος, ὁ, ært
 κύαμος, ὁ, bønne
 μύρτον, τό, myrtebær
 φηγός, ὁ, en slags agern
 σποδίζω, rister
 372 D πῦρ, τό, ild
 μέτριος, 3, passende, mådeholden
 ὑπο-πίνω, drikker lidt
 εἰρήνη, ἡ, fred
 ὑγεία, ἡ, sundhed
 εἰκός, τό, det lignende, det sandsynlige; εἰκός = εἰκόος, nom. sg. neut. partc. perf. akt. af ἔοικα, ligner, synes
 γηραιός, 3, gammel
 τελευτάω, afslutter, afslutter livet, dør
 ἔκ-γονος -ον, nedstammende, barn, efterkommer

παρα-δίδομι, overgiver

ὑς, ὁ, ἡ, svin
 κατα-σκευάζω, udruster, indretter
 χορτάζω, fodrer nogen med noget, τινά τι

νομίζω, gør efter sædvane, er sædvanlig
 κλίνη, ἡ, liggesofa
 κατά-κειμαι, ligger ned
 μέλλω, skal, vil
 ταλαιπωρέω, lider nød
 τράπεζα, ἡ, bord

372 E δειπνέω, spiser

εἶεν (egl. 3.pl.opt.imperf.akt. af εἰμί), lad det være, godt
 μανθάνω, lærer, forstår
 σκοπέω, ser på, undersøger
 ὅπως, interr.adv., hvorledes
 τρυφάω, er forkælet, er præget af luksus
 τάχ' ἄν, måske
 ,5 καθ-οράω, får øje på
 ὅπη, indirr.interr.adv., på hvilken måde
 ἐμ-φύω, indplanter; med., opstår i
 ἀληθινός, 3, sand, ægte, virkelig
 δι-έρχομαι, gennemgår
 ὑγίης -ές, sund
 φλεγμαίνω, er fuld af betændelse, er betændt
 θεωρέω, undersøger
 ἀπο-κωλύω, forhindrer

373 A ἐξ-αρκέω, er tilstrækkelig

δίαιτα, ἡ, levevis
 πρόσ-εἰμι, er desuden
 σκεῦος, τό, redskab, møbel
 μύρον, τό, vellugtende plantesaft, myrtesaft, myrteolie
 θυμίαμα, τό, røgelse
 ἑταῖρα, ἡ, veninde, elskerinde, hetære
 πέμμα, τό, kage
 παντοδαπός, 3, af enhver slags
 ,5 ἀναγκαῖος, 3, nødvendig; τἀναγκαῖα = τὰ ἀναγκαῖα
 τίθημι, stiller, opstiller, anser for
 ζωγραφία, ἡ, malerkunst
 κινέω, bevæger, sætter gang i
 ποικιλία, ἡ, farvning

- χρυσός, ό, guld
 ἑλέφας, ό, elefant, elefanttand, elfenben
 κτάομαι, erhverver, anskaffer
- 373 Β** ὑγιεινός, 3, sund
 ὄγκος, ό, masse
 ἔμ-πίπλημι, fylder, fylder med noget, τινός
 πλήθος, τό, mængde, mængde af mennesker
 ,5 οἶος, rel.pron., sådan som; οἶον, adv., lige-
 som, som
 θηρευτής, ό, jæger
 μιμητής, ό, en efterligner, f.eks. om en kunst-
 ner
 σχῆμα, τό, holdning, form, figur
 χρώμα, τό, farve
 μουσικός, 3, musisk; ή μουσική (τέχνη), den
 musiske kunst
 ποιητής, ό, digter
 ὑπ-ηρέτης, ό, tjener, hjælper
 ῥαψ-ωδός, ό, en rapsode; rapsoderne var om-
 vandrende sangere, der fremførte de gamle
 heltedigte, f.eks. Iliaden og Odysseen, ved
 festlige lejligheder.
 ὑπο-κριτής, ό, skuespiller
 χορευτής, ό, kordanser, kormedlem
 ἔργο-λάβος -ον, medhjælpende, medhjælper
 (der udførte et arbejde for betaling)
- 373 C** γυνεικεῖος, 3, kvindelig
 κόσμος, ό, smykke, pynt
 παιδ-αγωγός, ό, en opdrager; ordet παιδ-
 αγωγός anvendes især om den slave, der
 ledsagede husets søn til og fra skole
 τίθη, ή, amme
 τροφός, ό/ή, opdrager, plejemoder
- κομμώτρια, ή, kammerpige
 κουρεύς, ό, barber
 ὄψο-ποιός, ό, mesterkok
 μάγειρος, kok
 συ-βώτης, ό, svinehyrde
 ,5 πρότερος, 3, tidligere, første
 βόσκημα, τό, husdyr
 ἐσθίω, fut. ἔδομαι, spiser
- 373 D** οὐκ-οὖν, adv., mon ikke
 ἰατρός, ό, læge
 τρέφω, ernærer
- ,7 πλησίος, 3, nærliggende; πλησίον, adv., nær-
 ved; ό πλησίον, nabo
 ἀπο-τέμνω, afskærer; med., tilegner mig
 νέμω, uddeler, fører på græs
 ἀφ-ίμι, sender bort, giver hen til
 ,10 κτήσις, ό, erhverven, tilegnelse
 ἄ-πειρος -ον, ubegrænset
 ὑπερ-βαίνω, går over, overskrider
 ὄρος, ό, grænse
- 373 E** πολεμέω, fører krig
- ,5 εὐρίσκω, finder
 ἴδιος, 3, egen, privat; ἰδίᾳ, adv., privat, i det
 private liv
 δημόσιος, 3, offentlig; δημοσίᾳ, adv., offent-
 ligt, i det offentlige liv
 ὅταν γίγνηται = ἐκάστοτε, adv., hver gang,
 til alle tider

* * * * *